

Informatívna správa o realizácii medzinárodného projektu RED CODE – Regional Disaster Common Defence (Spoločná ochrana pred regionálnymi katastrofami)

Košický samosprávny kraj v období 1.9.2005 – 31.12.2007 v rámci Programu INTERREG III B CADSES bol zapojený do realizácie medzinárodného projektu RED CODE spolu s nasledovnými partnermi:

Región Basilicata (Taliansko) – vedúci partner,
Región Emília Romagna (Taliansko),
Provincia Rimini (Taliansko),
Prefektúra Heraklion (Grécko),
Samospráva Heraklion (Grécko),
Samospráva Kastelli (Grécko),
Agentúra regionálneho rozvoja Severná Primorska, s.r.o. Nova Gorica (Slovinsko),
Samospráva Miškolc (Maďarsko).

Rozpočet projektu bol nasledovný:

- **Rozpočet celého projektu (všetci projektoví partneri): 1 310 000,00 EUR**
- **Rozpočet pre Košický samosprávny kraj: 150 000,00 EUR**

Model spolufinancovania:

ERDF (Európsky fond regionálneho rozvoja)	75%	112 500,00 EUR
Štátny rozpočet (Ministerstvo životného prostredia SR)	20%	30 000,00 EUR
Vlastné zdroje Košického samosprávneho kraja	05%	7 500,00 EUR

Hlavné ciele projektu boli:

- príprava metodológií a nadnárodných aktivít pre vytvorenie podkladov pre medzinárodný protokol dohôd za účelom riadenia, monitorovania a zabránenia vzniku kalamít a katastrof,
- čo najlepšie vypracovanie predpisov a spoločných postupov pre všetkých potenciálnych aktérov zahrnutých do riadenia rizík a katastrof na európskej úrovni,
- plánovanie, propagácia a rozvoj národných, regionálnych a miestnych integrovaných systémov civilnej ochrany,
- vypracovanie a úprava spoločných smerníc územného rozvoja, administratívnych predpisov a procedúr v oblasti civilnej ochrany,
- vypracovanie spoločných programov týkajúcich sa výcviku operátorov a dobrovoľníkov civilnej ochrany,
- plánovanie a rozvoj integrovaných operatívnych centier, prostredníctvom ľudských zdrojov, know-how a výmeny najlepších skúseností, ako aj definovanie a zlepšenie udržateľných operatívnych procedúr.

Prostredníctvom projektu RED CODE išlo o hľadanie možností a cieľových skupín na medzinárodnej úrovni (v rámci metodiky Európskej únie) pre vytvorenie podmienok na zvýšenie efektivity pri zabezpečovaní ochrany obyvateľstva. Jeho základným cieľom bolo preukázať možnosť spolupráce na úrovni regiónov a samospráv pri eliminovaní ohrozenia alebo následkov prírodných pohrôm alebo havárií a v rámci spolupráce regiónov ukázať svoje schopnosti a možnosti spoločnej intervencie pri ohrození, upozorniť na nedostatky, motivovať k dobudovaniu a k modernizácii systému ochrany, efektívne vzájomne využiť svoje sily a prostriedky a v rámci spätnej väzby na riadiace orgány zdokonaľiť a spracovať efektívnu stratégiu ochrany.

Základným cieľom projektu bolo overenie nového medzinárodného systému ochrany obyvateľstva na báze spolupráce na všetkých procesoch riešenia mimoriadnych udalostí (prevencia, záchranné práce, odstránenie následkov mimoriadnych udalostí).

Nadnárodné stratégie majú prispieť k zlepšeniu schopnosti reagovania v prípade katastrof a taktiež majú umožniť spoluprácu na konfrontácii s udalosťami, ktoré vyžadujú spoločné zásahy. Prínosom projektu je zvýšenie pripravenosti zložiek civilnej ochrany ako aj ich schopnosť spolupráce so zložkami civilnej ochrany s inými regiónmi členských krajín Európskej únie a schopnosť koordinovane a rýchlo koncentrovať pomoc v prípade vzniku mimoriadnych udalostí v Košickom kraji.

Dosiahnuté výsledky a hlavné výstupy projektu:

- 1. Analýza systému civilnej ochrany u jednotlivých projektových partnerov na národnej úrovni.** Analýza bola vykonaná u každého projektového partnera, ktorý bol zapojený do projektu. Skúmali sa jednotlivé kompetencie, zodpovednosti, zákony, systémy a štruktúry civilnej ochrany a postupy v prípade nebezpečenstiev. Výsledky analýz boli predstavené a prediskutované na medzinárodnom workshope v Košiciach, organizátorom ktorého bol Košický samosprávny kraj. Cieľom bolo poukázať na rozdiely, spoločné časti, nedostatky a najvýznamnejšie skúsenosti na rôznych inštitucionálnych úrovniach zahrnutých do tejto problematiky a do budovania pilierov vývoja a spoločných stratégií pre integrovaný systém civilnej ochrany. Na workshope okrem projektových partnerov sa zúčastnili aj slovenskí odborníci civilnej ochrany a krízového riadenia. Počet účastníkov 49.
- 2. Analýza už existujúcich máp rizík a vytvorenie nadnárodnej databázy.** Medzinárodný prieskum aktuálneho stavu máp rizík a databáz bol vykonaný za účelom zmapovania najväčších ohrozovateľov a zjednotenia základných pojmov a názorov o rizikách a správnych procesoch zásahov. Na základe vykonanej analýzy projektoví partneri prezentovali mapy rizík, databázy ohrozovateľov na medzinárodnom workshope v Taliansku. Boli podrobne predstavené jednotlivé druhy rizík a ohrozovateľov – hydrologické nebezpečenstvo (záplavy, nebezpečenstvo pretrhnutia priehrad), lesné požiare, zosuvy pôdy, priemyselné havárie, vysušovanie, seizmické riziká, snehové kalamity, atď.
- 3. Nadnárodná stratégia nástrojov civilnej ochrany za účelom zlepšenia spolupráce a väzby medzi rôznymi systémami civilnej ochrany.** Zámerom bolo vytvoriť rovnakú metódu pre riadenie krízových stavov, ktoré súvisia s rizikami rôzneho druhu, za účelom vylepšiť komunikáciu a spoluprácu medzi rôznymi regiónmi a rôznymi systémami civilnej ochrany. Boli predstavené ciele a požiadavky pre vytvorenie spoločného informačného systému, pre monitorovanie ohrozovateľov v reálnom čase, pre manažment sledovaných dát, atď.
- 4. Softvér pre integrovaný systém civilnej ochrany a pre spoločné mapy rizík.**
- 5. Košický samosprávny kraj bol organizátorom dvoch medzinárodných školení:**
 1. v dňoch 25.-27.11.2006 – spoločné záležitosti civilnej ochrany pre operátorov civilnej ochrany
 2. v dňoch 9.-11.12.2006 – riadenie ľudských zdrojov v spoločných záležitostiach civilnej ochrany

Na školeniach sa zúčastnili aj odborníci civilnej ochrany a krízového riadenia z partnerských regiónov (z Talianska, z Maďarska a z Grécka). Košický samosprávny kraj spracoval príručku školení projektu RED CODE o civilnej ochrane a krízového riadenia.

- 6. Medzinárodné cvičenia civilnej ochrany a krízového riadenia,** ktoré sa uskutočnili: v Taliansku (Santarcangelo di Romagna), v Maďarsku (Miškolec) a v Slovinsku (Nova Gorica).

Na cvičeniach sa zúčastnili aj zamestnanci Magistrátu mesta Košice a zástupcovia Košickej kynologickej záchrannárskej brigády, ktorí spolu so záchrannárskymi psami sa zúčastnili na záchrannárskych prácach.

Skúsenosti z cvičení budú mať prínos pre ďalšiu spoluprácu aj pri reálnych katastrofách.

Cieľom cvičení bolo:

- Overenie postupov pri prevencii, zásahu pri mimoriadnej udalosti a odstraňovaní škôd
- Vyhľadávanie postihnutých a poskytovanie prvej pomoci
- Zabezpečenie evakuácie – organizácia a zabezpečenie priestorov pre evakuáciu
- Výstavba tábora (stany, stravovacie a hygienické zariadenia, komunikačný uzol, atď.)
- Tvorba jednotných postupov pri krízových situáciách v rámci Európy
- Vytvorenie jednotnej medzinárodnej stratégie krízového manažmentu

Kľúčové časti stratégie:

- Prevencia – príprava a eliminovanie ohrozenia
- Zásah – záchrana a ochrana
- Sanácia – odstránenie následkov a škôd
- Definovanie takticko-strategických častí systému civilnej ochrany a krízového riadenia
- Riadenie v krízových situáciách, vyznenie (informovanie a komunikácia), miestne, mobilné a regionálne riadiace centrá,
- Modernizácia zásahových postupov,
- Materiálové vybavenie a vycvičenie zásahových síl,
- Spracovanie mapy rizík

V dňoch 28. – 30.3.2007 tím odborníkov (civilnej ochrany, krízového riadenia a životného prostredia) a dobrovoľníkov z Košického kraja sa aktívne zúčastnil **na praktickom cvičení NEREIDA, na simulácii krízového stavu – povodne, pri Miškolci na rieke Slaná (Sajó)**. Realizovalo sa integrované spoločné veliteľské stanovisko, integrované riadenie hydrologických rizík a integrované operačné centrum.

Cvičenie bolo zamerané hlavne na:

- ochranu obyvateľstva a ich majetku pri povodniach,
- overenie integrovaného riadiaceho systému,
- overenie spolupráce pracovných skupín partnerov v spoločnej medzinárodnej jednotke,
- overenie nových technických prostriedkov na monitoring, varovanie a vyznenie, prieskum a odstraňovanie následkov.

V teréne sa uskutočnila realizácia rôznych druhov ochranných hrádzí, vyhľadávania stratených osôb, vyhľadávanie predmetov vo vode, letecký prieskum, likvidačné práce, preverenie mobilného komunikačného, monitorovacieho a varovacieho systému.

Dňa 8.-10.06.2007 sa konalo **medzinárodné cvičenie civilnej ochrany v Taliansku**, cieľom ktorého bolo otestovať schopnosť medzinárodného tímu odborníkov a dobrovoľníkov spolupracovať na:

- varovaní obyvateľstva a vyznení orgánov samosprávy,
- na technickej kontrole poškodených budov po zemetrasení,
- na odstránení následkov seizmickej katastrofy,
- na záchranných prácach,
- na evakuácii dvoch škôl,
- na zbieraní a vyhodnotení informácií a údajov,
- na zabezpečení dočasných ubytovacích priestorov pre evakuované osoby,
- na organizačných prácach a na zabezpečení logistiky.

7. Košický samosprávny kraj v septembri 2007 organizoval dvojdnový **seminár v Košiciach**, s názvom „**Sebaochrana obyvateľstva**“, ktorý bol určený pre pracovníkov obcí a samospráv, zodpovedných za bezpečnosť obyvateľov a ochrany ich majetku, ako aj pre zástupcov dotknutých štátnych zložiek z oblasti civilnej ochrany a životného prostredia. Počet účastníkov 39.

Hlavné témy boli:

- Systém civilnej ochrany a krízového riadenia,
- Legislatíva,
- Zdroje ohrozenia, mapy rizík, havarijné plány,
- Kritická infraštruktúra,
- Ohrozenie vodou a živelné pohromy,
- Priemyselné havárie,
- Úlohy a kompetencie štátu a samospráv pri ohrození a pri mimoriadnych situáciách,
- Sily a prostriedky,
- Príklady a skúsenosti zo zahraničia.

O hlavných témach seminára Košický samosprávny kraj spracoval správu v slovenskom a v anglickom jazyku.

Účastníci seminára privítali integrovaný prístup k civilnej ochrane a vyslovili potrebu zúčastňovania sa na takýchto seminároch aj v budúcnosti, kde by mohli získať takéto komplexné informácie a know-how, aké im boli predstavené na tomto seminári.

8. **Manuál o uskutočniteľnosti integrovaného krízového riadenia.** Cieľom bolo prostredníctvom pilotného projektu otestovať integrovaný manažment rizík (rôznych druhov rizík - hydrologických, seizmických, technologických a iných). Pilotný projekt bol realizovaný za účelom rozšírenia vedomostí a skúseností a za účelom skúmania uskutočniteľnosti integrovaného systému civilnej ochrany.

Prínosy projektu pre Košický región

- **vzájomné poskytnutie informácií a know-how** medzi partnermi projektu - spracované analýzy a stratégie boli nevyhnutné pre vytvorenie databázy poznatkov a údajov o jednotlivých partnerských regiónoch pre prípad potreby zapojenia medzinárodných síl a prostriedkov do záchranných prác a odstraňovania následkov kalamít a katastrof rôzneho typu,
- **vytvorenie základov medzinárodnej spolupráce** pri využívaní zdrojov a technického zabezpečenia pri riešení ohrození a následkov živelných katastrof,
- **využitie materiálnych možností a ľudských zdrojov** jednotlivých regiónov a miest pre riešenie krízových stavov aj v iných regiónoch, mestách,
- **získanie znalostí a informácií** o možnostiach využívania informačných technológií pri riadení záchranných prác,
- **zmena pohľadu našich odborníkov na systém civilnej ochrany**, možnosť zvýšenia efektívnosti na základe skúseností zahraničných partnerov,
- bol vytvorený **systém odovzdávania informácií a dát** medzi partnermi,
- získanie know-how vo využívaní informačných technológií v oblasti prevencie krízových stavov,
- získanie skúseností v možnostiach zapojenia síl pre výkon záchranných prác, zapojenie dobrovoľníkov a členov občianskych združení do výkonu záchranných prác,

Keďže mestá a obce na vyslanie síl a prostriedkov majú väčšie kompetencie ako vyššie územné celky, **Košický samosprávny kraj pri riešení aktivít projektu úzko spolupracoval s odborníkmi životného prostredia a civilnej ochrany a krízového riadenia mesta Košice.** Prostredníctvom projektu aj mesto Košice získalo skúsenosti z oblasti civilnej ochrany a krízového riadenia a vybudovalo spoluprácu s partnermi projektu, najmä s mestom Miškolc. Mesto Košice a Mesto Miškolc pripravujú zmluvu o spolupráci, aby ich sily a prostriedky boli vzájomne využiteľné v prípade kalamít a katastrof. Táto spolupráca môže byť veľkým prínosom aj pre Košický kraj. Keďže podľa zákona mesto Košice je povinné poskytnúť pomoc okolitým obciam, to znamená, že v prípade potreby, sily a prostriedky budú poskytnuté aj Košickému regiónu. Mesto Košice na základe skúseností v rámci projektu RED CODE bolo inšpirované možnosťami rozvoja civilnej ochrany a krízového riadenia prostredníctvom projektov Európskej únie a preto plánuje sa zapojiť do nových

projektov – 2 projekty už boli schválené a momentálne pripravujú veľký investičný projekt pre obstaranie materiálneho a technického vybavenia pre civilnú ochranu a krízové riadenie (napríklad pre monitoring, záchrannárske práce, odstránenie následkov mimoriadnych udalostí, atď.)

Na základe skúseností z projektu RED CODE riešiteľský tím pre ďalšie obdobie identifikoval potrebu riešenia nasledovných aktivít:

- nutnosť **spoločnej prípravy operátorov integrovaného záchranného systému** na medzinárodnej úrovni, hlavne pre blízke regióny,
- spracovanie **spoločnej mapy rizík** pre oblasti, regióny, územia – **pre Košický región v rámci projektu bola spracovaná mapa rizík len na základe dostupných údajov, ktoré je potrebné aktualizovať, rozšíriť a doplniť** – mapu rizík poskytnúť všetkým dotknutým úradom a samosprávam,
- **zabezpečenie síl a prostriedkov pre vzájomnú využiteľnosť** v danom priestore, bez ohľadu na príslušnosť k štátnemu zväzku a podľa možností jednotlivých regiónov, samospráv,
- vo väčšej miere **zabezpečiť pohotovosť síl a prostriedkov** v najviac ohrozených regiónoch (podľa mapy rizík),
- **zvýšenie materiálneho a technického vybavenia síl a prostriedkov** na regionálnej, resp. samosprávnej úrovni - financovanie systému civilnej ochrany je dlhodobo poddimenzované,
- spoločnými cvičeniami dosiahnuť znalosti a operatívnosť pri záchranných prácach v medzinárodnom chápaní pomoci v jednotlivých oblastiach a regiónoch,
- **rozširovanie dobrovoľných zložiek a ich vyzbrojenie pre potreby obcí, mikroregiónov a regiónov** pri mimoriadnych udalostiach (partneri u ktorých je už vytvorený systém dobrovoľných zložiek, zdôrazňujú veľký význam spolupráce s dobrovoľnými zložkami v prípade ohrození a mimoriadnych udalostí a chcú ďalej rozvíjať systém dobrovoľníctva v civilnej ochrane),
- nutnosť **pravidelnej aktualizácie** a verifikácie databázy síl a prostriedkov.

Efektívny systém civilnej ochrany a moderný systém krízového manažmentu pre jednotnú Európu, je možné vybudovať **len na základe spolupráce so samosprávnymi zložkami obcí a regiónov** a na vzájomnej tolerancii a uznaní.

Projekt RED CODE splnil svoj účel, jeho prínosom sú nové pracovné vzťahy na medzinárodnej úrovni, výmena skúseností a získané know-how o modernom systéme civilnej ochrany a krízového riadenia.

Výstupy projektu sú dostupné na odbore regionálneho rozvoja a na webovej stránke projektu: <http://www.cadsesredcode.net/project.htm>

Spracovala: Ing. Melinda Sasáková